

3. Зосім О.Л. Українська духовна пісня західноєвропейського походження в історичному розвитку (XVII-XXст.): автореф. дис.... канд. мистецтвознавства: спец. 17.00.03 „Музичне мистецтво” / О.Л. Зосім. – К., 2004. – 18 [1] с.

4. Кошиць О. Про українську пісню і музику / О.Кошиць // Народна творчість та етнографія. – 1999. – № 2-3.

5. Культурологія. Краткий тематический словарь / Под ред. Г.В. Драч, Т.П. Матяш. – Ростов н /Д: Феникс, 2001. – 192 с.

6. Неоевропоцентризм: музична культура на межі тисячоліть. У 2 кн.: Монографія / [Холопова В., Канаріс Л., Маркова О., Таранець С.]. – Одеса: Астропринт, 2006. – Кн. 1. – С. 76-114.

7. Павлишин С. Музика двадцятого століття: Навч. посібник / С.С. Павлишин. – Львів: БаК, 2005. – 232 с.

Резюме

Стаття присвячена аналізу проявів неоевропоцентризму в творчості сучасних українських композиторів. Духовна тематика є однією з рис неоевропоцентризму.

Ключові слова: неоевропоцентризм, європейська культурна традиція, духовна тематика.

Summary

The article is devoted to display of the neoeuropocentrism in the creativity of modern Ukrainian composers. The liturgical thematic is one line of the neoeuropocentrism.

Key words: neoeuropocentrism, european cultural tradition, liturgical thematic.

УДК 130.2+215

А.Т. Щедрін

НЕООРІЄНТАЛЬНА СКЛАДОВА В ПОСТМОДЕРНОВІЙ ПРИВАТНІЙ РЕЛІГІЙНОСТІ: УКРАЇНСЬКІ КОНТЕКСТИ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ТРАНСФОРМАЦІЙ

Суттєвою рисою духовного життя світу, де розгортаються суперечливі глобалізаційні процеси, є поширення не тільки нових вірувань і культів, але й „розмиті”, нечіткої, персоналізованої релігійності. Докорінних змін зазнає також сам механізм її відтворення, що не в останню чергу пов'язано як із виникненням складних „мостів” у фундаментальних відносинах „Схід Захід”, так і між окремими формами культури, її рівнями. Нова релігійність перебирає на себе важливі функції самовизначення людини у глобалізованому соціокультурному просторі, намагається перетворитися на соціокультурні засади трансформації суспільства, визначати світоглядні домінанти найближчого майбутнього. Процеси виникнення і відтворення постмодернної релігійності, що спостерігаються в соціокультурному просторі України, відбивають якісно нові зрушення, – як по лінії „Схід-Захід”, так і по лінії „Північ-Південь”. У геополітичному плані, мова йде про формування нового економічного центру, що стрімко виникає в Північно-східній Азії і буде багато в чому визначати обличчя ХХІ сторіччя. До складу цього майбутнього лідера світової економіки входить Китай, Японія, Південна Корея, КНДР, Тайвань, Далекий Схід Росії, Монголія. І як переконливо свідчить досвід ХХ сторіччя (і, зокрема, змагань соціалізму й капіталізму), той, хто панує у виробництві речей, той панує і в виробництві ідей. Тому „вектор впливу” цього регіону на Західну Європу дедалі більше проходитиме саме через Україну [17; 199]. В контексті геополітичного аналізу активізація на теренах України прибічників дзен-буддизму, інших східних культів не є випадковістю: це показник нових глобальних соціокультурних реалій, що формуються на наших очах.

„Розмита”, нечітка, персоналізована релігійність є складовою тієї потужної хвилі ірраціоналізму, що погрожує раціональним підвалинам сучасної культури. Значний внесок в аналіз цих феноменів належить дослідженням, виконаним А.Колодним; В.Петриком та В.Остроуховим;

Н.Дудар і Л.Філіпович; С.Свістуновим, М.Сіверцевим. Методологічними щодо розгляду проблеми відтворення постмодерної релігійності є роботи С.Кримського в сфері філософії історії, філософської антропології (Ю.Козелецького) та ін. На формування „приватної”, особистісної релігійності постмодерної природи впливають також парадоксографічний сектор у культурі (у тому числі й постмодерній), де зосереджені численні неоміфи; їх топос визначається як покордонний між релігією (у традиційно-доктринальних та позадоктринальних формах), наукою (паранаукою, девіантною наукою), мистецтвом, філософією (парафілософією) [13].

У світі, що глобалізується, змінюється характер релігійності, – досвід спілкування з надприродним, аномальним зміщується на індивідуальний рівень, набуває приватного характеру. Посилюється роль натуралістичних і соціотехнічних міфів у відтворенні „приватної”, особистісної релігійності. Цей процес підсилюється іншим – зростаючим впливом неоорієнталізму як у глобальному, так і українському соціокультурному просторі; аналіз якого і становить мету статті.

Крос-культурні зв'язки „Захід-Схід” і світоглядні трансформації. „Хвилі” захоплення східною культурою (що розпочались з усвідомлення проблеми „Схід-Захід” як такої від часів греко-перських війн), періодично спостерігалися в історії Європи. Неодноразово вони співпадали і були органічною частиною цивілізаційних криз, очікуванням „світла зі Сходу” [10; 97]. І ці очікування мали суттєве підґрунтя: докорінний цивілізаційний поворот у розвитку Стародавнього світу, пов'язаний з виникненням християнства, був саме синтезом важливих західних і східних елементів культури, що відбувся у соціокультурному просторі Римської імперії. Крос-культурні зв'язки Заходу і Сходу мали також й інші, менш значні, але також далекосяжні наслідки у культурі, – зокрема, виникнення астрології, яка суттєво впливає на культуру наступних епох [12]; алхімії; герметизму тощо, які розходилися з релігійною картиною світу (РКС), притаманну християнству.

Пошвавлення крос-культурних зв'язків „Схід-Захід” відбувалося в культурі Модерну. „Новий орієнталізм” безпосередньо вплинув як на матеріальну, так й духовну культуру західного суспільства. Показником розширення крос-культурних зв'язків стає стиль арт деко, що поєднав запозичення з модерну, кубізму, абстракціонізму, футуризму, мистецтва древнього Єгипту, Африки, Японії тощо [8; 57-58]. Арт деко відбив прагнення європейців і американців до естетизації повсякденного життя, комфорту, активне впровадження нових технологій у побут, – усе це потребувало адекватного художнього освоєння нових технічних і людських реалій.

Саме під впливом культури Сходу опиняються ті „дві культури” Заходу, про прірву між якими у свій час переконливо говорив Ч.Сноу. Зокрема, гуманітарна культура в особах Ромена Ролана, Германа Гессе, Томаса Манна, Густава Малера, Анрі Матісса, Велеміра Хлебнікова та багатьох інших [3; 4]. Евристичний потенціал „нового орієнталізму”, реалізується не тільки в фізиці, але й космології, – про це свідчить, зокрема, творчість Д.Бома, Ф.Капри, К.Прибрама, А.Салама, Дж. Чу та інших, пов'язаних зі східною містико-філософською традицією.

„Новий орієнталізм” набуває також подальшого поширення у формах нетрадиційних релігій, позадоктринальних вірувань, окультно-містичних течій, у контексті яких активно функціонують елементи РКС східних релігій. Їх належність до орієнталістської традиції, у контексті якої провідне місце належить буддизму, відкриває тут широкі можливості для взаємодії з неоміфами. Саме тому „будь-які теорії і припущення щодо природи людини, станів підсвідомості і надсвідомості, психофізичних явищ і навіть таких непізнаних явищ, як НЛО, – зазначає В.Корнев, – органічно вписуються у вчення буддизму і знаходять у його системі умовиводів аргументоване філософське обґрунтування” [5; 15].

Елементи східної релігійності надають наснаги сучасним неоміфам, що функціонують у соціокультурному просторі України: про паранормальні здібності людини („ПЗЛ”), „життя після життя” („ЖПЖ”) тощо, які відтворюються в постмодерній культурі [14]. Ця стійка тенденція проявилася вже в культурі Модерну, – вона позначилася на відтворенні теософії як цілісного соціокультурного феномену (а також її натуралістичної „складової”). Згодом важливими концептуально-контактними зонами взаємодії „нового” орієнталізму і „вторинної” міфотворчості є, певною мірою, поляри вчення „Агні-Йога” родини Рерихів і окультно-містична система Р.Генона [13; 15].

Ситуація постмодерну і постмодернова релігійність. Глобальна цивілізація, що формується в нашому сьогоденні, включає релігійний плюралізм, а його істотними особливостями є глобалізація феномену „неформальної”, або „нетрадиційної” релігійності, розвиток позаконфесійної, позацерковної релігійності, розвиток інституту „приватної віри” [9; 87]. Ці процеси, що охопили Планету, впливають на „геометрію” постмодернового соціокультурного простору світу і України.

Ситуація постмодерну докорінно змінює не тільки релігійну свідомість, але й релігійні інститути; їх кризовий стан не викликає сьогодні жодних сумнівів, – варто згадати, зокрема, стан сучасного Православ'я в Україні. Водночас зростає і накопичується в парадоксографічному секторі культури шар повсякденного досвіду зіткнення з Потойбічним, – розповіді про „епізодичні повернення” померлих із загробного світу, появи духів померлих людей і їх активне включення в життя нашого світу, таємничих зникненнях людей, про „мікрочудеса”, що кардинально впливають на долі окремих людей у критичних ситуаціях тощо.

Слід зазначити, що парадоксографічний сектор у культурі існував завжди. Але у культурі Модерну (особливо радянського варіанту) він передавався переважно у формі усної традиції, – вигляді чуток, бувальщин, переказів і т.п.; він містився також у інтегральній художній картині світу (ХКС) різних епох. В умовах бурхливого НТП ці формоутворення культури носили явно виражений маргінальний характер і викликали скептичне ставлення з боку раціоналістично орієнтованої людини – читача науково-популярних журналів, глядача передач „Очевидне – неймовірне”. Здавалося б, недовіра, сумнів, іронія, глузування, протест, бажання відмахнутися повинні були б привести до помітного „витончення” цього і без того периферійного шару культури, його „висихання” і, може бути, навіть до повного зникнення; саме до такого результату готувала загал просвітницька традиція. Доба постмодерну суттєво вплинула на культурний ландшафт як планети, так і її окремих регіонів, підвищила в ньому значення креативності у релігійній сфері.

У контексті позацерковної, позаконфесійної релігійності, „приватної” віри відбуваються світоглядні синтези, наслідки яких далеко виходять за межі не тільки модернової релігійної традиції, але й світоглядних засад сучасної цивілізації. Як і за часів пізньої Античності, у культурі сьогодення на шпальтах численних періодичних видань, мережі Internet знаходять висвітлення не тільки численні свідчення сучасних платонівських „Ерів” про потойбічні світи; креатив померлих письменників, композиторів, що відбувається „за останньою межею”; про бунти речей; перевертнів, що мешкають у сучасних містах, пророкування ясновидючих, інтуїтивні передчуття тощо. Але, на відміну від часів Античності, в нашому сьогоденні відтворення зазначеного шару культури відбувається на якісно новій медійній основі. Можливості запозичення „приватною” вірою елементів ХКС сучасних неоміфів, зумовлено станом комунікативного середовища доби постмодерну. „Розвиток засобів сполучення і вибух масової інформації, – слушно зазначає Ю.Козелецький, – багато в чому задовольняють пізнавальні домагання людини, але, з іншого боку, відокремлюють індивіда від природи, від мінералів і рослин, тварин і інших людей. Сучасний індивід пізнає природне середовище і соціальне оточення не з допомогою „живого” спостереження, активного контакту з навколишнім світом, а завдяки перегляду ілюстрованих журналів і телебаченню. Таким чином, пізнавана картина світу часто виявляється спрощеною, міфологізованою, виконаною з чисісь егоцентричної точки зору; між істиною і викладом знаходяться людські інтереси. Такий розрив чуттєвих контактів з емпіричною реальністю створює певні проблеми, обсяг і наслідки яких ми не в силах поки цілком усвідомити” [4; 206-207]. Однією з численних проблем, що виникають у цій сфері, є експансія неоміфів у постмодерновій культурі.

Космологія, „неоорієнтальна складова” і актуальна міфотворчість. У культурі постмодерну відбувається докорінна зміна уявлень про Світ: від картини астрономічного Всесвіту класичної і некласичної науки до уявлень про Мультиверсум із нескінченністю всесвітів із різними фізичними властивостями. Нові уявлення про Світ, які є суттєвими передумовами зміни типу масового світогляду, набувають осмислення у релігійно-

філософських доктринах з яскраво вираженою орієнтальною складовою, що поширюються у соціокультурному просторі сучасної України. Нові космологічні уявлення, у свою чергу, суттєво впливають на уявлення про множинність населених світів (МНС), як у контексті наукової картини світу (НКС), так і за її межами. Показовою в цьому відношенні є „космологія вайшнавами”; вона виходить із того, що Брахмою були створені „численні планетні системи”, населені „різними живими істотами, людьми і тими, хто стоїть нижче і вище за них на еволюційних щаблях. Планети у Всесвіті розташовані з урахуванням різниці між живими істотами, що їх населяють” [2; 398]. Господь Кришна, стверджує А.Ч.Бхактиведанта Свами Прабхупада, „створив різні планети...Навіть планети, розташовані нижче рівня Землі аж до планети Паталока, населені різними видами живих істот; усупереч сучасним псевдовченим, жодна з планет Всесвіту не є безжиттєвою пустелею. ...Інші планети теж населяють подібні нам істоти і деякі з них мають набагато розвиненіший інтелект і великі багатства. Розумніші істоти живуть у кращих умовах, ніж мешканці Землі. Існують і такі планети, куди не проникає сонячне світло; їх теж населяють живі істоти, що потрапили туди як покарані за свої минулі гріхи” [2; 188]. Картина світу, сформульована свого часу у вченні Демокрита, несподівано набула тут зовсім неочікуваних прибічників і набула теологічного наповнення. Слід зазначити також, що „космологія вайшнавами” актуалізує і достатньо архаїчні уявлення про „всесвітній потоп”, „всесвітні води”, що можуть стати фактором подолання людинонесумірності сучасної НКС, засадам тлумачення на рівні буденної свідомості складної проблеми сучасної космології – темної маси і темної енергії.

У контексті постнекласичної НКС відбувається пошук нових підходів до проблем буття розуму у Всесвіті [18]. Висловлюються припущення про те, що реалізація Великого Циклу у розвитку матерії („кремій” > „вуглець” > „кремій”) буде означати перехід від соціальної до надсоціальної форми руху матерії [6]. У концепції надцивілізації, що також впливає на теологію вайшнавами, простежується спроба дати відповідь на питання про рівень розвитку мешканців „високих” світів. Мешканці Сиддхалоки – напівбоги – „можуть подорожувати в космосі без літальних апаратів. Слід їм побажати, і вони з легкістю переносяться з однієї планети на іншу. ...Жителі вищих планет перевершують землян у всіх сферах мистецтва, культури і науки, оскільки мають розвиненіший інтелект” [4; 435]. Без сумніву, що під більшістю з наведених висловлень А.Ч.Бхактиведанти Свами Прабхупади підписалися б багато представників уфології, – як містифікованої, так і раціоналістичної.

Уфологія: орієнтальні „складові”. На початку 50-х рр. ХХ ст. на американському соціокультурному підґрунті відбулася трансформація уявлень про позаземне походження небізнаних літаючих об’єктів (НЛО) в суто релігійну концепцію, почалася сакралізація цього вкрай складного феномену [13; 221]. Але уфологічна проблематика в своєму релігійному аспекті дещо іншої культурної традиції, – зокрема, у Великій Британії, – набувала розвитку із залученням східної „складової”. У 50-ті рр. ХХ ст. певною основою для тлумачення феномену НЛО починає служити „новий орієнталізм”, який починає істотно і дедалі активніше впливати на духовне життя західного суспільства. Взаємне тяжіння містичної уфології і „нового орієнталізму” супроводжується асиміляцією першою досить широкого кола ідей, запозичених зі строкатих східних вірувань і культів, теософії, антропософії. Чітким і наочним віддзеркаленням цієї тенденції, що проглядалась вже на початковому етапі розвитку уфології, стають роботи Лобсанга Рампи, що перетворюються на важливий елемент масової культури і на помітний чинник актуального міфотворення, а також суттєву засаду „приватної віри” постмодернної природи. Серед них заслуговує на увагу його робота „Мій візит на Венеру”, яка з запізненням на кілька десятиліть розповсюджується у соціокультурному просторі України [13; 223-225].

Подальша деконструкція модернових формоутворень культури (філософії, науки, релігії, мистецтва тощо), зростаюча фрагментарність постмодернної культури, „кліповість” культуротворчого процесу сприяють, з одного боку, „перетіканню” концепцій уфологів у світоглядні засади окультино-містичних течій, а з іншого – перетворення течій, що сформувалися у руслі самої уфології, на релігійні течії, яскравим прикладом якої є Ченнелінг [18; 60].

Концепція паранормальних здібностей людини: „неорієнтальна складова”. У сучасній „вторинній” міфотворчості неабияку роль відіграє концепція „ПЗЛ”. Її „трансляторами” у світоглядну свідомість суспільства є не тільки представники субкультур, що утворюються девіантною наукою сьогодення (парапсихологією, еніологією тощо), які не набули визнання наукового співтовариства; дедалі зростає роль наукової фантастики у цьому процесі. Зокрема, саме тут наприкінці ХХ ст. виникає ідея „люденів”, метагому, Космосу як принципово безмежної екологічної „ніші” буття трансформованої людини [11; 301,302]. Ця ідея відповідала глибинним світоглядним засадам орієнтальної релігійності, філософсько-теологічній доктрині вайшнавам.

Концепції „життя після життя”: „неорієнтальна складова”. Глобалізаційні процеси, які розгортаються у соціокультурному просторі наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. посилили орієнтальні чинники у відтворенні іморталістських уявлень, концепцій „життя після життя” [13; 333-335]. Іморталізм християнський у „надвечір’ї” Античного світу, у часи Імперії був важливою сенсоутворюючою складовою „світла зі Сходу”, яке несло християнство; в постмодерновому соціокультурному просторі таку роль дедалі активніше відіграє ідея реінкарнації (переселення душ), що ставить під сумнів перспективи самого християнства на сучасному Заході. „Ідея переродження на Заході на початку ХХІ в., ...– відзначає М.Юлен, – сприймається усерйоз усе зростаючим числом людей” [19; 49]. Філософсько-культурологічний аналіз переконує, що в цьому випадку маємо справу не просто з більш-менш поверхневою й ефемерною модою, а навпаки, із широкою і глибокою зміною ментальності все більш широких верств населення. Так, у Великобританії на межі ХХІ ст. реінкарнаційні вірування розділяються більш ніж чвертю дорослого населення в порівнянні з 5% у 1974 році. Крім того, „ланцюг перевтілень” постмодернового сьогодення сягає далеко у зоряні світи, далеко за межі Землі і розповсюджується на розумних мешканців інших планет Галактики [7].

У соціокультурному просторі сучасного світу і України відбувається формуванні нової, „приватної”, релігійної свідомості постмодернної природи, яка набуває характеру вибагливої мережі, намагається дати альтернативну картину всього спектру відносин „людина – світ”. Її джерелом є неоміфи, що стають світоглядними засадами персоналізованої релігійності сьогодення. Принципово нове медійне забезпечення, докорінні зміни у соціокомунікативному середовищі доби постмодерну сприяють тому, що феномен „приватної” віри набуває не тільки глобальних вимірів, але й чітко вираженого особистісного характеру. Відбувається як сайєнтифікація „приватної” релігійності, її раціоналізація, так і ірраціоналізація неоміфів, перетворення їх у неорелігії. Спостерігається певне зближення цих форм, зростають їх претензії на участь у докорінній реформації як способів діяльності (техніко-технологічних, економічних, політичних, антропотехнічних тощо), що склалися протягом попередніх кількох століть, так і способів самоусвідомлення людини у світі, що є їх теоретичною і духовно-практичною репрезентацією. Однією з суттєвих соціокультурних, світоглядних засад зближення „приватної” віри постмодернної природи, з одного боку, і неоміфів з іншого, є „орієнтальна складова”, розширення крос-культурних взаємодій „Захід-Схід”. Процеси відтворення, поширення функціонування „приватної” віри постмодернної природи потребують постійного моніторингу, поглибленого релігієзнавчо-культурологічного аналізу.

Джерельні приписи

1. Атоян А.И. Маргинальность и восточная архаика / А.И. Атоян // Філософські дослідження. – Луганськ. – 2000 – Вип. 1. – С. 76-95.
2. Бхактиведанта Свами Прабхупада, А.Ч. Шриманад Бхагаватам. Третья песнь „Статус кво” (Глава 1-12) / А.Ч. Бхактиведанта Свами Прабхупада. – Б.м.: Бхактиведанта Бук Траст, б.г. – 631 с.
3. Завадская Е.В. Культура Востока в современном западном мире / Е.В. Завадская. – М.: Главная редакция восточной литературы изд-ва „Наука”, 1977. – 168 с.
4. Козелецкий Ю. Человек многомерный: (Психологические эссе) / Ю.Козелецкий; Пер. с польск. – К.: Лыбидь, 1991.– 285, [2] с.

5. Корнев В.И. Новые подходы в познании буддизма / В.И. Корнев // Религии мира. История и современность. Ежегодник. 1988.– М., 1988. – С. 5-19.
6. Панов А.Д. Разум как промежуточное звено эволюции материи и программа SETI /А.Д. Панов // Философские науки.– 2003. – № 9. – С. 126-144.
7. Польшковский Л. Память после смерти / Л.Польшковский // Свет. Природа и человек. – 2004. – № 11. – С. 32-33.
8. Савельева О.О. „Бывают странные сближенья...” / О.О. Савельева // Человек. – 2003. – № 4. – С. 57-58.
9. Сиверцев М.А. Межрелигиозный диалог в эпоху глобализации / М.А. Сиверцев // Человек. – 2002. – № 5. – С. 76-87.
10. Сорокин П.А. Начало великой ревизии / П.А. Сорокин // Alma Mater. – 1991. – № 9. – С. 93-97.
11. Стругацкий А., Стругацкий Б. Собрание сочинений. В 10 т. / А.Стругацкий, Б.Стругацкий. – М.: Текст, 1993.– Т. 10. – 495 с.
12. Щедрін А.Т. Астрологія як феномен приватної релігійності постмодернової природи: (культурологічно-релігієзнавчі аспекти) / А.Т. Щедрін // Наук. зап. Харківського військового ун-ту. Серія: Соціальна філософія, педагогіка, психологія. – Х., 2009. – Випуск 1 (32).– С. 28-40.
13. Щедрін А.Т. „Вторинна” міфотворчість як соціокультурний феномен: (проблеми релігієзнавчо-культурологічного аналізу): Моногр. / А.Т. Щедрін; Харк. держ. акад. культури. – Харків: ХДАК, 2007. – 430 с.
14. Щедрін А.Т. „Вторинна” міфотворчість і відтворення приватної релігійності постмодернової природи / А.Т. Щедрін // Історія релігій в Україні. Наук. щорічник 2008 рік.– Книга II. – Львів: Логос, 2008. – С. 363-371.
15. Щедрін А.Т. „Вторинна” міфотворчість як феномен постмодернової релігійності: (неорієнтальна складова) / А.Т. Щедрін // Культура України. – 2007.– Вип. –19. – С. 4-12.
16. Щедрін А.Т. Неорієнтальна складова „вторинної” міфотворчості як феномену постмодернової релігійності / А.Т. Щедрін // Історія релігій в Україні. Науковий щорічник. 2007 рік.– Книга II. – Львів: Логос, 2007. – С. 251-258.
17. Щедрін А.Т. „Нова релігійність” в Україні: геополітичний аспект / А.Т. Щедрін // Історія релігій в Україні. Тези повідомлень IV Круглого столу (Львів, 9-10 травня 1994 року). – К.– Львів, 1994. – С. 199-200.
18. Щедрін А.Т. Феномен „Мовчання Неба”: (соціокультурні виміри проблеми буття позаземних цивілізацій і „вторинне” міфотворення) / А.Т. Щедрін // Філософська думка. – К., – 2008. – № 3. – С. 47-61.
19. Юлен М. Идея переселения душ или будущее одной иллюзии / М.Юлен // Вопросы философии. – 2003. – № 3. – С. 49-61.

Резюме

Розглядаються неорієнтальна складова в постмодерновій приватній релігійності: українські контексти глобалізаційних трансформацій.

Ключові слова: релігійність, неорієнтальність, Україна, приватне життя.

Summary

Examined neooriental'na constituent in a postmodernoviy private religiousness: Ukrainian contexts of globalizaciynikh transformations.

Key words: religiousness, neooriental'nist', Ukraine, private life.